

FÆÐING EFTIR KEISARASKURÐ

Tíðni keisaraskurða á Íslandi er um 16-17% og því ekki óalgengt að þungaðar konur séu með ör í legi eftir fyrri keisaraskurð. Almennt er talið að fæðingar um leggöng eftir einn keisaraskurð séu öruggur kostur þar sem þær byggjast á góðu eftirliti í fæðingu í samræmi við verklagsreglur.

RÁÐGJÖF

Almennt er mælt með að reyna fæðingu eftir einn fyrri keisaraskurð.

Mælt er með ráðgjöf fæðingalæknis ef:

- Erfið reynsla er af fæðingu eða ef einhver vafaatriði eru varðandi fæðingarmáta
- Saga um óhefðbundinn keisaraskurð (miðlínu- eða T-skurð á legi)
- Ör á legi eftir aðrar aðgerðir (t.d. eftir brottnám á vöðvahnút).

Konu með sögu um tvo fyrri keisaraskurði er almennt ráðlagt að fæða með fyrirfram ákveðnum keisaraskurði en getur í völdum tilvikum reynt fæðingu um leggöng.

Við ráðgjöf er vert að hafa í huga:

- Minni líkur eru á fylgikvillum og er líklegra að konan verði fljótari að jafna sig ef fætt er um leggöng.
- Minni líkur eru á tímabundnum öndunarerfiðleikum nýburans þegar fætt er um leggöng.
- Endurtekinn keisaraskurður eykur líkur á alvarlegum vandamálum í næstu meðgöngu s.s. inngróinni fylgju og þar með aukinni blæðingarhættu, skaða á aðliggjandi líffærum, blóðgjöf og legnámi. Aukast líkur á þessum vandamálum með hverjum keisaraskurði.
- Fæðing um leggöng er öruggasti kosturinn ef hún tekst. Þar á eftir kemur fyrirfram ákveðinn keisaraskurður en meiri áhætta fylgir bráðakeisaraskurði og því er reynt að meta líkur á því að fæðing takist. Þó þarf að taka fram að hætta fyrir móður og barn er afar lítil við alla fæðingarmáta í vestrænu samfélagi en munurinn er þó mælanlegur í stórum rannsóknum.
- Áhætta fyrir barnið við fæðingu eftir fyrri keisara (súrefnisskortur, burðarmálsdauði) er afar lítil og jafnast á við fæðingu hjá frumbyrjum almennt.
- Aukið eftirlit er alla fæðinguna með líðan móður, gangi fæðingar, hjartslætti barns og legsamdráttum (sískráning með riti) þegar fætt er um leggöng og fyrri saga um keisaraskurð, og lægri þröskuldur er fyrir keisaraskurði þar sem hætta á legrofi er um 0,5%.

LÍKUR Á AÐ FÆÐING UM LEGGÖNG TAKIST

Kona sem hefur einn keisaraskurð að baki ætti að öllu jöfnu að geta stefnt að fæðingu um leggöng og eru líkur á að fæðing takist um 72-75%.

Hafi kona áður fætt um leggöng, sérstaklega eftir keisaraskurðinn, aukast líkur á fæðingu um leggöng í 85-90%.

Ástæða fyrir fyrri keisara er mikilvæg. Þannig eru konur sem fóru í keisara áður en fæðing hefst (t.d. vegna sitjandastöðu fósturs) líklegri en aðrar til að fæða eftir keisaraskurð.

Minni líkur eru á því að fæðing takist ef fæðing er framkölluð, BMI > 30 eða ef fyrri keisari var vegna lélegs framgangs í fæðingu. Ef fyrrnefndir þættir eru allir til staðar eru líkur á eðlilegri fæðingu um 40%.

FÆÐINGIN

Ráðlagt er að fæðing fari fram á fæðingardeild með möguleika á keisaraskurði allan sólarhringinn. Er þá átt við fæðingarstað A; B eða C1 skv. leiðbeiningum landlæknis um val á fæðingarstað.

Konan er undir eftirliti í fæðingunni með samfelldu fósturhjartsláttarriti. Mænurótardeyfi er í boði. Miðað er við að framgangur fæðingar sé góður og er keisaraskurður gerður fyrir en ella ef vandamál koma upp.

UMRÆÐUR

Þessi moli er unnin með hliðsjón af leiðbeiningum frá Royal College of Obstetricians and Gynaecologists í Bretlandi en að baki þeim liggja afturskyggjar rannsóknir. Ein rannsókn hefur verið gerð hér á landi og eru þar skoðaðar fæðingar 925 kvenna sem fæddu annað barn sitt á árunum 2001 til 2005 og höfðu áður farið í keisaraskurð. Í þeirri rannsókn reyndu 2/3 kvennanna fæðingu um leggöng og tókst fæðing hjá 2/3 þeirra. Eins og í erlendum rannsóknum skiptir ábending fyrri keisaraskurðar máli. Þannig voru konur sem höfðu farið í keisaraskurð vegna legu fósturs, t.d. sitjanda, líklegri til að fæða um leggöng. Ekki sást marktækur munur á burðarmáls- og mæðradauða, öndunarörðugleikum nýburans, höfuðummáli barnanna, meðgöngulengd eða tímalengd á milli fæðinganna.

Þannig má segja að meirihluti kvenna sem velja að fæða um leggöng eftir einn keisaraskurð takist það og er það öruggur og ákjósanlegur kostur.

- <https://www.rcog.org.uk/en/guidelines-research-services/guidelines/gtg45/>
- <http://www.laeknabladid.is/2008/09/nr/3263>

MÆÐRAVERND PÍH, ENDURSKOÐAÐ JANÚAR 2020